

Sammanfattning för allmänheten – Norra Mellansverige

Inledande översikt

Norra Mellansverige består av tre län: Dalarnas län, Gävleborgs län och Värmlands län. Området präglas av en gles, åldrande och stagnerande befolkningsstruktur med långa avstånd.

Utifrån regionanalyser så lyfts ett antal utmaningar och styrkeområden. Regionen har en svag utveckling när det gäller snabbväxande innovativa företag, nyföretagandet är lågt, det saknas riskvilligt kapital och branschstrukturen är relativt ensidig. Bredbandstäckning är på många områden bristfällig. Under regionens pågående omställning från produktionsbaserade till mer tjänstebaserade näringar är tillgång till en väl utbyggd bredbandsinfrastruktur med hög kapacitet och kvalitet betydelsefull för företagens utveckling.

Regionen har dock styrkor som skapar förutsättningar för regional tillväxt, exempelvis är regionen rik på naturresurser, det finns starka klustermiljöer, besöksnäringen ökar och förutsättningar finns för en ökad specialisering inom förnybar energi. Både utmaningar och möjligheter i regionen ställer krav på att det regionala tillväxtarbetet utvecklas.

Norra Mellansverige har identifierat följande styrkeområden avseende innovationer och tillväxt:

- Starka exportföretag med spetskompetenser och industrikunnande i världsklass
- En stark turistnäring byggd på tradition, starka varumärken och värdefulla natur- och kulturmiljöer
- Flera aktiva branschkluster inom tex IKT och skoglig bioekonomi
- En växande produktion av förnybar energi
- Högskolor och universitet med egen forskningskompetens
- Närhet till tillväxtregionerna Stockholm, Göteborg och Oslo

Fakta om programmet

Norra Mellansveriges regionala strukturfondsprogram ska bidra till att uppfylla EU:s strategi för smart och hållbar tillväxt för alla, samt bidra till att minska skillnaderna i utvecklingsnivåer mellan olika regioner och därigenom uppnå en bättre sammanhållning inom Europa.

Insatserna i programmet baseras i stor utsträckning på styrkeområdena för smart specialisering. Styrkeområdena kallas för fokusområden i programmet.

Programmets EU-budget är på drygt 140 miljoner euro (knappt 1,1 miljarder kronor). Till den summan tillkommer minst lika mycket offentlig och privat medfinansiering. Det innebär att mer än 280 miljoner euro (cirka 2,2 miljarder kronor) investeras i åtgärder för att öka sysselsättningen och tillväxten i Norra Mellansverige under programperioden 2014-2020.

Programmet innehåller 4 insatsområden, till vilka man kan söka om projektmedel:

1. Stärka forskning, teknisk utveckling och innovation (23 % av budgeten)
2. Öka tillgången till, användningen av och kvaliteten på informations- och kommunikationsteknik (30 % av budgeten)
3. Öka konkurrenskraften hos små och medelstora företag (31 % av budgeten)

4. Stödja övergången till en koldioxidsnål ekonomi inom alla sektorer (16 % av budgeten)

Tillväxtverket har regeringens uppdrag att administrera programmets genomförande, vilket främst innebär att informera om programmet, arrangera utlysningar, följa projekten under genomförandet samt betala ut EU-medlen.

Projekt som karakteriserar programmet

Det finns 140 beslutade projekt. Det beslutade EU-beloppet är drygt 127 miljoner euro, motsvarande 1 miljard kr

De flesta projekt handlar om olika insatser för att öka konkurrenskraften hos små och medelstora företag. Där återfinns satsningar på rådgivning till befintliga företag som vill expandera och växa både nationellt och internationellt, etablering av företagsinkubatorer samt satsningar på utveckling av besöksnäringen.

Andra projekt handlar om forskning och innovation i samverkan mellan universitet eller andra forskningsaktörer och privata företag. Övervägande del av projekten har koppling mot regionernas smart specialiserings strategier och har inriktning mot tex skoglig bioekonomi, besöksnäring eller IKT (informations- och kommunikationsteknik)

Ett område som fått ökad betydelse den här programperioden, är satsningarna på energieffektivisering och ökad användning av förnybar energi. Här finns projekt som vill utveckla ny miljövänlig teknik, andra driver på användningen av alternativa drivmedel eller genomför satsningar på hållbara transportsystem.

I länen finns satsningar på bredband i geografiskt avlägsna områden, där ingen kommersiell aktör tidigare har velat investera i utbyggt bredbandsnät. Dessa investeringar är mycket viktiga för att ge regionens företag möjlighet att starta, driva och utveckla sina verksamheter och ge dem möjligheter att ta del av digitaliseringens möjligheter i hela programområdet.

Projekten drivs av aktörer som exempelvis kommuner, universitet, länsstyrelser, regioner, näringslivsorganisationer, kluster och ekonomiska föreningar.

Den största satsningen i strukturfondsprogrammet för Norra Mellansverige utgörs av en ägarkapitalfond som för programperioden 2014–2020 har en total finansiering om 150 miljoner kronor (drygt 18 miljoner euro), varav 75 miljoner kronor (ca 9 miljoner euro) från ERUF och 75 miljoner kronor (9 miljoner euro) i nationell medfinansiering. Tillväxtverket tecknade 2015 avtal med Almi Invest Norra Mellansverige AB som utförare och förvaltare av fonden.

Pengarna ska investeras som ägarkapital i små och medelstora företag (SMF) med tillväxtpotential och som huvudsakligen befinner sig i en tidig utvecklingsfas. Investeringarna ska göras tillsammans med privata aktörer som kommer att investera minst lika mycket pengar i företagen som fonden. Satsningen förväntas att bidra till att cirka 36 företag får tillgång till ägarkapital, vilket förväntas skapa minst 200 st arbetstillfällen. Hittills har fonden investerat i 28 bolag om totalt 24,4 miljoner kronor (ca 3 miljoner euro).

Aktuellt under året

Under året har 3 utlysningsomgångar genomförts, varav en avsåg bredbandsutbyggnad och 18 nya projekt tillkom. En konferens för erfarenhetsutbyte och lärande har hållits kring bredband.

Under året har även tre utvärderingar som berör programmet publicerats. Resultaten visar att genomförandet överlag fungerar bra men att det finns utrymme för förbättringar.